

Міністерство освіти і науки України
Мукачівський державний університет
Малопольський державний університет
імені Вітольда Пілецького в Освенці (Польща)
Університет економіки в Братиславі (Словаччина)

V Міжнародна науково-практична конференція

**“УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИМИ
ТРАНСФОРМАЦІЯМИ ГОСПОДАРСЬКИХ ПРОЦЕСІВ:
РЕАЛІ І ВИКЛИКИ”**

Збірник тез доповідей

11-12 квітня 2023 р.

УДК 005:[316+330:005.591.4]:332.15(043.2)

У66

*Рекомендовано до поширення через мережу Інтернет
Науково-технічною радою Мукачівського державного університету
(протокол № 10 від 26 квітня 2023 року)*

У66

Управління соціально-економічними трансформаціями господарських процесів: реалії і виклики: збірник тез доповідей V Міжнародної науково-практичної конференції (м. Мукачєво, 11-12 квітня 2023 р.). – Мукачєво: МДУ, 2023. – 195 с.

Відповідальний за випуск: ХАУСТОВА Ксенія – к.е.н., доц., доцент кафедри менеджменту, управління економічними процесами та туризму.

Технічний редактор: ПУГАЧЕВСЬКА Катерина – к.е.н., доцент, доцент кафедри менеджменту, управління економічними процесами та туризму.

У збірнику тез за матеріалами V Міжнародної науково-практичної конференції, що проводилася кафедрою менеджменту, управління економічними процесами та туризму Мукачівського державного університету, висвітлюються погляди науковців, здобувачів освіти, представників державних органів влади та місцевого самоврядування, підприємницьких структур на актуальні проблеми управління соціально-економічними трансформаціями господарських процесів в сучасних умовах.

Матеріали структуровані в розрізі декількох напрямів досліджень: «Управління економікою держави в умовах глобальних перетворень»; «Особливості регіонального управління господарськими процесами»; «Управління економічними процесами суб'єктів господарювання»; «Фінансове регулювання та обліково-аналітичне забезпечення діяльності суб'єктів на мікро- та макрорівнях»; «Управління інвестиційно-інноваційною діяльністю»; «Управління освітньою діяльністю у цифровому просторі»; «Публічне управління та адміністрування в умовах інформаційного суспільства».

Матеріали подано в авторській редакції. Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за підбір, точність наведених фактів, цитат, статистичних даних, галузевої термінології, інших відомостей.

УДК 005:[316+330:005.591.4]:332.15(043.2)

*Матеріали конференції доступні для перегляду на офіційному сайті університету
за адресою <https://msu.edu.ua/konferenciji-seminari/>*

©Мукачівський державний університет, 2023

© Кафедра менеджменту, управління економічними процесами та туризму, 2023

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІКОЮ ДЕРЖАВИ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ПЕРЕТВОРЕНЬ

BORZENKO O. IS TOKENIZATION OF ASSETS NECESSARY IN UKRAINE?	10
BURLAY T. SOCIETAL CONSEQUENCES OF MODERN HYBRID WARFARE: THE RESEARCH RELEVANCE FOR THE UKRAINIAN CASE	12
DZUNKOVSKA K. EXPORT PROMOTION IN CONDITIONS OF DESTABILIZATION OF GLOBAL TRADE REGULATION	14
БЄЛОВ О.В. ПРОГНОЗУВАННЯ ДИНАМІКИ ВИРОБНИЧОГО ЕКСПОРТУ ФРН	16
ЗАГРЕБЕЛЬНИЙ В.А., ТОВТ Т.Й. ПРОБЛЕМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ БІЗНЕСУ В УМОВАХ ВІЙНИ	18
КРИЧЕВСЬКА Т.О. БАНКРУТСТВО SILICON VALLEY BANK: ЛОКАЛЬНІ ТА ГЛОБАЛЬНІ ВИКЛИКИ	21
ЛИЗАНЕЦЬ А.Г., ТУРОК Я.М. СТІЙКІ ТА ЕФЕКТИВНІ ЛАНЦЮГИ ПОСТАЧАНЬ В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ	24
МОСКВІНА О.Д. УПРАВЛІННЯ РЕСУРСАМИ РОЗВИТКУ ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ	26
ПУГАЧЕВСЬКА К.Й., МАРТИН А.В. ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	29
ПУГАЧЕВСЬКА К.Й., ФЕКЕТЕ Є.В. МІГРАЦІЙНА КРИЗА В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ЗАГРОЗИ	31
ПУГАЧЕВСЬКА К.Й., РУСИН О.П. ОСОБЛИВОСТІ РЕЛОКАЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОГО ВИРОБНИЦТВА В УМОВАХ ВІЙНИ	33
ПУГАЧЕВСЬКА К.Й., ЯКУБИШИН Є.М. ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ МІГРАЦІЙНОЇ КРИЗИ В УКРАЇНІ	34
РОДІН В.С. ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ ВИРОБНИЦТВОМ БІОЕТАНОЛУ В УКРАЇНІ ЗА УМОВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕНЕРГЕТИЧНОЇ, ПРОДОВОЛЬЧОЇ ТА ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ	36
РОСОЛА У.В., ГНІДИН Т.Р. ОСОБЛИВОСТІ ІНВЕСТУВАННЯ В ДОРОГОЦІННІ МЕТАЛИ	39
РОСОЛА У.В., КУЧЕРЯВА Д.В. РОЛЬ ДЕРЖАВИ У РЕГУЛЮВАННІ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	41
СНІГОВА О.Ю. ЩОДО УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНОЮ ВЛАСНІСТЮ У ПРОМИСЛОВІЙ СФЕРІ: ОЦІНКА ДОСЯГНЕНЬ УКРАЇНИ ДЛЯ ВСТУПУ В ЄС	43
ТРУШКІНА Н.В. СУТНІСТЬ МЕТОДОЛОГІЇ ІДЕНТИФІКАЦІЇ ОБ'ЄКТІВ КРИТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ: ДОСВІД ФРАНЦІЇ ТА ВЕЛИКОБРИТАНІЇ	46
ЧЕРЕП А.В., ВОРОНКОВА В.Г. АНАЛІЗ БЕЗПЕКИ У КОНТЕКСТІ МІЖНАРОДНОГО ЕКОНОМІЧНОГО КЛІМАТУ З МЕТОЮ СТВОРЕННЯ КОМПЛЕКСНОЇ СИСТЕМИ КОНТРОЛЮ РИЗИКІВ	49
ЧУКАЄВА І.К. МІНІМАЛЬНІ ЗАПАСИ НАФТИ ТА НАФТОПРОДУКТІВ – ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕНЕРГЕТИЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ	51
ШОВКУН І.А. ТРАНСФОРМАЦІЯ СТРУКТУРИ ЕКОНОМІКИ: РОЛЬ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ	53

у виробничому експорті країни збільшувалася до 18% а потім повернулася до значення 2007 року 15,5% у 2020 році, що є одним з важливих факторів, що впливає на динаміку виробничого експорту, що спостерігається.

3. Маємо сказати, що на сайті Світового банку відбулося оновлення і було добавлено дані за 2021 рік[6], який, в процесі проведеного моделювання, визначався як один з прогнозних років і його фактичне значення на рівні становило 1377,58 млрд дол. США у поточних цінах, або 1083,37 млрд дол. США постійних цінах 2010 року. В той же час за моделлю М5 прогнозувалося значення 1156,57 млрд дол. США у постійних цінах 2010 року. Тобто похибка дорівнює 6,79%, що говорить про достатньо високу точність отриманого прогнозу за моделлю яка враховує циклічні коливання зазначеного показника.

Список використаних джерел:

1. Олійник О.В. Циклічність відтворювального процесу в сільському господарстві. Харківський національний аграрний ун-т ім. В.В.Докучаєва.-Х.: ХНАУ ім. В.В.Докучаєва. Харків, 2005. 322 р.
2. Belov A.V., Svistun L.A. Simulation of trends of real estate market cyclic development // Institutional Framew. Funct. Econ. Context Transform. Collect. Sci. Artic. Publ. House «BREEZE» Montr. Can. 2015. P. 268–271.
3. Belov O., Svystun L. Study of the high-tech exports cyclicity in Germany // Sci. J. «Economics Reg. 2022. № 4(87). P. 289–300.
4. World Development Indicators | DataBank [Electronic resource]. 2022. URL: <https://databank.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.KD.ZG/1ff4a498/Popular-Indicators#> (accessed: 25.12.2022).
5. The United States of America Annual and Monthly Inflation Tables [Electronic resource]. 2021. URL: <https://www.statbureau.org/en/united-states/inflation-tables> (accessed: 05.01.2023).
6. World Development Indicators | DataBank [Electronic resource]. 2023. URL: <https://databank.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.CD/1ff4a498/Popular-Indicators#> (accessed: 05.04.2023).

УДК 338.245

В.А. ЗАГРЕБЕЛЬНИЙ

здобувач ОС «Магістр»
спеціальності 073 «Менеджмент»
Мукачівський державний університет,
м. Мукачево, Україна

Т.Й. ТОВТ

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри менеджменту,
управління економічними процесами та туризму,
Мукачівський державний університет,
м. Мукачево, Україна

ПРОБЛЕМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ БІЗНЕСУ В УМОВАХ ВІЙНИ

Повномасштабна війна в Україні поставила суб'єктів господарювання на межу виживання, оскільки багато успішних бізнесів було знищено чи переміщено і вони змушені були розпочинати все з нуля. Третина українських підприємств втратила через

війну більше половини доходів. У чверті підприємств дохід зменшився на 25-50 %, а кожен десятий підприємець втратив будь-які доходи від бізнесу.

Безумовно 2022 рік – один із найскладніших років як для вітчизняного бізнесу, так і для кожного українця загалом. Повномасштабне вторгнення РФ значною мірою вплинуло на ведення господарської діяльності та стратегію розвитку суб'єктів господарювання. Довелося зіштовхнутися із втратою підприємств, їх руйнуванням, необхідністю релокації, евакуацією працівників чи скороченням штату, складністю залучення іноземних інвестицій, зміною пріоритетів на користь допомоги Збройним силам України.

Незважаючи на важкі умови, в яких опинився бізнес після повномасштабного вторгнення, значна частина суб'єктів господарювання все ж таки намагається відновити можливості для своєї діяльності. Більшість поєднує як віддалений, так і оф-лайн формат роботи. У такому режимі працює 55 % середніх, 52 % великих, 45 % малих підприємств та 41 % мікрокомпаній. Третина займається бізнесом тільки в оф-лайн. Віддалено, переважно з України, працюють 20 % мікрокомпаній, 12 % малих, 10 % середніх та 20 % великих підприємств [1].

Очевидно, бізнесу в даний час досить складно виконувати фінансові плани, акумулювати грошові кошти чи зменшувати витрати, які невпинно зростають, оскільки обсяги продажів знизилися, попит клієнтів зменшився, а податки та зарплати працівників певний період виплачувалися з фінансових резервів суб'єктів господарювання. Майже у всіх українських компаній зменшилися прибутки більше ніж на 40 % через війну.

Основними причинами втрат бізнесу є: руйнація підприємства та пошкодження обладнання через бойові дії; знаходження підприємства на окупованій території, втрата працівників; релокація та пошук нових клієнтів, партнерів і постачальників через переміщення; зростання цін на паливо; порушення логістики та проблеми з постачанням; відсутність достатньої кількості платоспроможних клієнтів на внутрішньому ринку; зниження попиту, зменшення об'ємів продажу; недобросовісна конкуренція, рейдерство; обмеження з безпеки (комендантська година, воєнні дії); інфляція, значні фінансові витрати [2].

Регулярні обстріли енергетичної інфраструктури країни і, як наслідок, тривалі відключення електро-, водо-, теплопостачання й Інтернету примушують майже всі сфери діяльності перебувати часом у надскладних умовах. Однак, підприємці демонструють неймовірну адаптивність, стійкість та хоробрість. І ситуація з блекаутами не є винятком. Намагаються пристосуватися до нових реалій, закупаючи необхідне обладнання – генератори, старлінки, павербанки, облаштовуючи засобами комунікації офіси та складські приміщення.

Здійснення підприємницької діяльності під час воєнного стану є дуже складним, але вкрай необхідним процесом. Окрім першочергового завдання самозбереження підприємства, постають такі глобальні потреби, як забезпечення населення робочими місцями та допомога армії.

Слід зазначити, що вітчизняний бізнес залишається активним учасником боротьби за незалежність України, 89,7 % підприємств залучені до допомоги країні під час війни, в тому числі 63 % – до волонтерської активності [3].

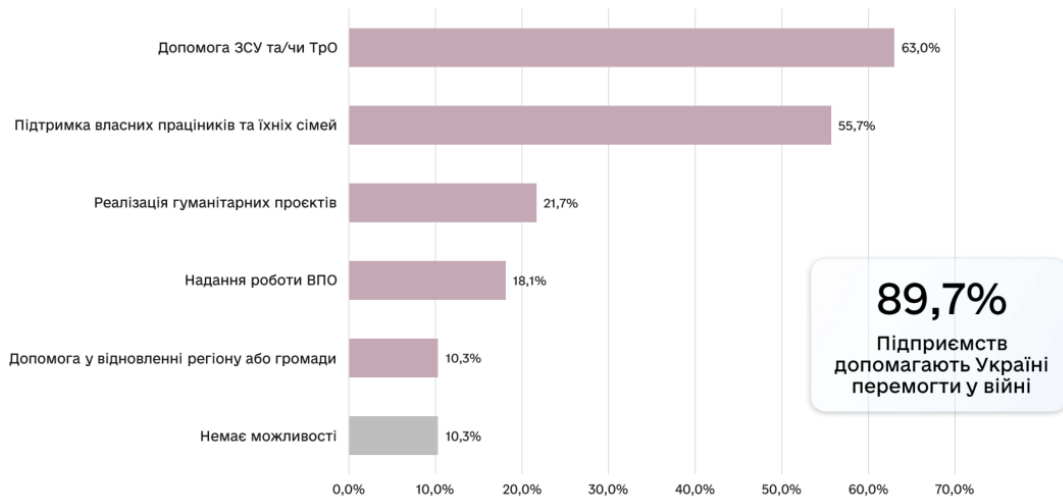

Рис. 1. Як допомагає Ваш бізнес Україні перемогти у війні? [3].

На 2023 рік підприємці дивляться з пересторогою, але вже зі значно більшою впевненістю та бажанням працювати для перемоги України. Тому першочерговими завданнями для розвитку бізнесу є пошук клієнтів, залучення інвестицій та можливості виходу на іноземні ринки, а також зміна фокуса й стратегії, збереження команди та ринків збуту.

Поряд з цим, надзвичайно важливою є державна підтримка українського бізнесу, від якого залежить майбутнє не тільки нашої економіки, але й держави.

Проведені дослідження свідчать, що на сьогоднішній день з боку українського Уряду були розроблені та запроваджені програми, які передбачають тимчасові послаблення та підтримку для бізнесу під час воєнного стану. Основною метою таких заходів є максимально можливе скорочення часу на адміністрування діяльності та фінансових зобов'язань бізнесу перед державою й стимулювання його розвитку в сучасних складних умовах. Однак сьогодні на рівні держави потрібно продовжувати здійснювати підтримку суб'єктів господарювання, зокрема шляхом створення відповідної правової бази, фінансово-кредитної та матеріально-технічної підтримки, науково-методичного, інформаційно-консультативного та кадрового забезпечення бізнесу. При цьому важливим є створення рівних можливостей для доступу суб'єктів малого, середнього та великого підприємництва до запроваджених Урядом програм підтримки й стимулювання бізнесу під час дії воєнного часу; моніторинг ефективності використання бюджетних коштів, передбачених для виконання зазначених програм; відкритість і прозорість проведення процедур надання державної підтримки.

Список використаних джерел:

1. Дослідження стану українського бізнесу під час війни: як себе почувають середні, малі та великі компанії. URL: <https://hub.kyivstar.ua/news/doslidzhennya-stanu-ukrayinskogo-biznesu-pid-chas-vijny-yak-sebe-pochuvayut-seredni-mali-ta-velyki-kompaniyi/> (дата звернення: 01.04.2023).
2. Результати Десятого Щомісячного опитування підприємств «Український бізнес під час війни» (лютий 2023). URL: <http://www.ier.com.ua/ua/institute/news?pid=7140> (дата звернення: 01.04.2023).
3. Стан та потреби бізнесу в умовах війни: результати опитування в січні 2023 року. URL: <https://cid.center/the-state-and-needs-of-business-at-war-results-of-the-january-2023-survey/> (дата звернення: 01.04.2023).

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>